

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2003-2-35 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 03-64/768-355
Karar Tarihi : 2.10.2003

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, A.Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY,
Murat GENCER, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfkı ÜNAL,
Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN

B- RAPORTÖRLER: Murat ÇETİNKAYA, Ayşe Özlem UZUN

C- ŞİKAYET EDEN : - Çetin ERDOĞAN ve GSM Telefon Satışında
Faaliyet Gösteren 49 İşletmeci
853 Sok. No:27/602 Konak/İzmir

D- HAKKINDA İNCELEME YAPILANLAR:

- Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.
Yapı Kredi Plaza D Blok 34430 Levent/İstanbul
- Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.
Turkcell Plaza Meşrutiyet Cad. No:153 Tepebaşı/İstanbul
- KVK Mobil Telefon Sistemleri A.Ş.
KVK Plaza Bayar Cad. Gülbahar Sok. No:14
Kozyatağı/İstanbul

E- DOSYA KONUSU: Yapı Kredi Bankası, Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. ve KVK Mobil Telefon Sistemleri A.Ş.'nin piyasada rekabeti bozucu bir kampanya düzenlemek suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettikleri iddiası.

F- İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet dilekçesinde özetle;

- Aynı sermaye grubunun teşekkülleri olan Yapı ve Kredi Bankası (YKB), Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. (Turkcell) ve KVK Mobil Telefon Sistemleri A.Ş. (K.V.K)'nin, K.V.K. bayilerinden satınalmalarda YKB Worldcard ile ödeme yapılması halinde, vade farksız beş taksit imkanı sağlamak suretiyle piyasada rekabeti bozucu bir kampanya yürüttükleri,
- K.V.K. bayisi olmayanlara bu kampanyadan yararlanma imkanı tanınmadığı, aynı kredi kartı ile ödemelerde POS makinasına sahip diğer işletmelerin (bağımsız cep telefonu satıcılarının) beş taksit uygulamaları durumunda bankanın vade farkı tatbik ettiği

ifade edilmektedir.

G- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 3.6.2003 tarih ve 2534 sayı ile giren şikayet üzerine, Rekabet Kurulunun 14.8.2003 tarih ve 03-56 sayılı toplantısında, konuya ilişkin olarak hazırlanan 21.7.2003 tarih ve 2003-2-35/BN-03-AÖU sayılı

03-64/768-355

Bilgi Notu görüşülmüş ve soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla 4054 sayılı Kanunun 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

2813 sayılı Telsiz Kanunu'nun 4502 sayılı Kanun ile değişik 7. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca 15.7.2003 tarih ve 1858 sayılı yazı ile Telekomünikasyon Kurumunun görüşü talep edilmiştir. 3.9.2003 tarih ve 4264 sayı ile kurum kayıtlarına giren Telekomünikasyon Kurumunun görüş yazısında, şikayet hususunun, K.V.K. tarafından uygulanan bir satış politikasının kısa süreli ve farklı modeller için gerçekleştiriyor olması dolayısıyla, bayiler arası ayrımcılıktan ziyade bu uygulamanın pazarlama yöntemi olduğu ifade edilmiştir.

Rekabet Kurulunun İlgili kararı uyarınca düzenlenen 17.9.2003 tarih ve 2003-2-35/ÖA-03-MÇ sayılı Önaraştırma Raporu, 29.9.2003 tarih ve REK.0.06.00.00/125 sayılı Başkanlık önergesi ile 03-64 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda, K.V.K.'nın yaptığı Worldcard kullanıcılarına peşin fiyatına taksitli satış kampanyalarında;

- i. incelenen dönemde K.V.K.'nın GSM cep telefonu dağıtım pazarında ve YKB'nin taksitli alışveriş kartları pazarında hakim durumda olmadıkları, bu nedenle incelenen eylemlerin hakim durumun kötüye kullanması kapsamında değerlendirilemeyeceği,
 - ii. YKB ve K.V.K. arasında 4054 sayılı Kanunun 4. maddesi anlamında rekabeti kısıtlayıcı nitelikte bir anlaşma yapıldığı yönünde bir delile ulaşılamadığı ve bu bağlamda Kanunun 4. maddesi çerçevesinde bir ihlal olduğuna yönelik herhangi bir tespit bulunamayacağı,
 - iii. ancak, kampanyaların dönemleri uzadıkça, piyasada özellikle bir gruba mensup veya bir bankaya sahip olmayan rakiplerin rekabet etme ve mevcut rekabete dayanma güçlerinin azalması sebebiyle, cep telefonu piyasasının dinamik özelliği de dikkate alınarak, peşin fiyatına taksitli satış kampanyalarının iki aydan uzun süreli yapılmamasının GSM cep telefonu dağıtım pazarında rekabetin devamlılığı açısından uygun olacağı,
 - iv. iki aydan uzun dönemli yapılması planlanan kampanyalar öncesinde, kampanyanın piyasaya muhtemel etkilerinin değerlendirilebilmesi amacıyla, Rekabet Kurulunun görüşünün alınmasının uygun olacağı,
 - v. bu durumun K.V.K.'ye bildirilmesi gerektiği,
- ifade edilmiştir.

I - İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Dosya açısından iki ayrı ilgili ürün pazarı bulunmaktadır. Bunlardan birisi, YKB'nin diğeri ise K.V.K.'nın içinde faaliyet gösterdiği pazardır.

I.1.1.1. Taksitli Alışveriş Kartları Pazarı

Ülkemiz, kredi kartlarıyla 1988 yılında tanışmıştır. Ancak, 1990'ların ikinci yarısına kadar pazar hızlı bir şekilde gelişmemiştir. Günümüzde taksitli kartlar

03-64/768-355

ile kredi kartları pazarları iç içe geçmiştir. Artık bu iki pazar arsında kesin bir sınır çizmek mümkün değildir. Mevcut kredi kartlarına örnek olarak bankaların sunduğu Visa ve Master kartlar gösterilebilir.

Banka kredi kartlarının bir bölümü World, Axxess, Bonus ve Galaxy Card'da olduğu gibi, hem kredi kartı hem de üye işyerlerinde taksitli alışveriş imkanı sağlayan taksitli alışveriş kartlarıdır. Bu kartlar, taksitle mal ve hizmet satın alma ve tüketici finansmanı olanaklarını sunmaktadır. Bankaların klasik kredi kartlarında ise slip bölme yöntemi ile taksitli satış yapılabilmektedir. Aradaki fark, taksitli alışveriş kartlarında alışveriş tutarının mağazaya kart sahibi banka veya finans kurumu tarafından taahhüt ediliyor ve bu şekilde tüketiciye finansman sağlanıyor olmasına karşılık, klasik kredi kartlarında böyle bir taahhüdün söz konusu olmamasıdır. Bu fark, özellikle kartın iptali durumunda mağaza açısından önem kazanmaktadır.

Taksitli alışveriş ve tüketici finansmanı imkanı sağlayan kartlar pazarı ülkemizde dört yıllık bir geçmişe sahiptir. Pazar, çok dinamik bir yapı arz etmektedir. İlk olarak mağaza kartları şeklinde ortaya çıkmış olan taksitli alışveriş kartları, kısa süre içerisinde tek bir mağazada geçerli olan kart tipinden birden çok mağazada geçerli olan kartlara dönüşmüştür. Daha sonra mağazalar, bankalarla anlaşarak kredi kartı özelliği de bulunan mağaza kartları çıkarmışlardır. Ülkemiz ekonomisinde yaşanan gelişmeler ve enflasyonist ortamın etkisi ile taksitli alışveriş imkanı ve tüketici finansmanı sunan bu kartların piyasadaki talebi çok artmıştır. Bu etkenler, bankacılık sektörünün bu pazara girişine ortam hazırlamıştır. Pazarda yaşanan rekabet sonucu kısa süre içerisinde Garanti Bankası Bonus Card'ı, İş Bankası Maximum Card'ı, Akbank Axxess Card'ı ve YKB Worldcard'ı çıkarmıştır. Bu süreçte Benkar da HSBC tarafından devralınmış, HSBC Advantage Card sahiplerine taksitle satın alma özellikleri taşıyan banka kredi kartı dağıtmıştır.

Sonuç olarak alışveriş kartlarının konusunu oluşturduğu ilgili ürün pazarı; bankalar ya da tüketici finansmanı şirketleri tarafından pazarlanan ileriki bir tarihte ödeme ya da taksitle alışveriş ve tüketici finansmanı olanağı sağlayan ve belirli işyerlerinde geçerli olan tüketici finansmanına yönelik kredi kartı pazarını içerecek şekilde "*taksitli alışveriş kartları pazarı*" olarak tanımlanmıştır.

1.1.1.2. GSM Cep Telefonu Piyasası

Şikayet konusu kampanya, GSM cep telefonları dağıtım pazarında gerçekleştirilmiştir. Bu kampanyayı gerçekleştiren K.V.K. da GSM cep telefonları dağıtım pazarında faaliyet gösteren bir distribütördür.

Türkiye'de cep telefonu satışı, üretici firmaların Türkiye distribütörleri ve bu markaları paralel ithalat yoluyla yurtiçine getiren teşebbüsler yoluyla gerçekleşmektedir. K.V.K.'nın yanı sıra ülkede faaliyet göstermekte olan belli başlı distribütörler arasında Netcell, Genpa, Mep, Başarı ve STS gibi teşebbüsler yer almaktadır. Ayrıca bunların dışında cep telefonu ve diğer elektronik cihazların satışı ile uğraşan önemli büyüklükte şirketler de bulunmaktadır (TeknoSa gibi).

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Her iki ilgili ürün pazarında da faaliyet gösteren teşebbüslerin tüm Türkiye'ye yönelik satış, dağıtım ve pazarlama faaliyetlerinde bulunmalarından hareketle ilgili coğrafi pazar "*Türkiye Cumhuriyeti sınırları*" olarak kabul edilmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Yeni çıkan ürünleri piyasada tanıtmak, stokta biriken ürünleri elden çıkarmak, satışları artırmak, daha yüksek bir pazar payı elde etmek gibi amaçlarla piyasada teşebbüsler tarafından farklı dönemlerde çeşitli kampanya veya promosyonlar yapılmaktadır. Yapılış amacı kadar süresi, ödeme koşulları ve satılan ana ürünün yanında bir başka ürün verilip verilmemesine göre birbirinden farklılık arzeden kampanya ve promosyonlar, pazarda hakim durumdaki bir teşebbüs tarafından rekabeti kısıtlayıcı ve diğer aktörleri pazardan çıkarmaya yönelik olarak yapılması durumunda rekabet ihlali teşkil edebilir. K.V.K.'nın YKB ile ortak yürüttüğü kampanyalar aşağıda bu bağlamda değerlendirilmiştir.

I.2.1. Rekabet İhlali Olabilecek Hususlar

İncelenen olay kapsamında rekabeti olumsuz yönde etkileme olasılığı bulunan iki farklı durum bulunmaktadır:

- i. *YKB Tarafından Kendi Grup Şirketleri Lehine Piyasada Ayrımcı Uygulamalara Gidilmiş Olması Durumu:* Worldcard ile taksitli satış yapan teşebbüslerin YKB'ye ödemek durumunda oldukları 'fonlama maliyeti' adı altındaki faiz oranlarında grup şirketleri dışındaki rakipler aleyhine ayrımcı bir uygulamaya gidilmiş olunabilir. Banka kendi grubunda yer alan şirketlere piyasadaki diğer şirketlere göre çok farklı fonlama oranları uygulamış olabilir. Bu noktada YKB'nin taksitli alışveriş kartları pazarında hakim durumda olup olmadığı önem kazanmaktadır. Zira, sıralanmış bulunan bu eylem ve işlemler, ancak YKB'nin hakim konumda olması durumunda bir rekabet ihlali teşkil edecektir.
- ii. *K.V.K.'nın Tek Taraflı İhlal Durumu:* K.V.K.'nın, GSM cihazları dağıtım pazarında hakim konumda bulunması durumunda, K.V.K. gerçekleştirmiş olduğu kampanyalar ile pazardaki bu gücünü rakiplerini pazar dışına çıkarmak amacıyla kullanmış olabilir.

I.2.2. Yapı ve Kredi Bankası'nın Pazardaki Konumu

K.V.K.'nın yapmış olduğu peşin fiyatına 5 ay taksitli cep telefonu satış kampanyasında YKB, %8.09 faizle taksit döneminin fonlanmasına olanak tanımıştır. Raportörlerin pazardaki diğer distribütörlerle yaptıkları görüşmelerden, bu oranın, YKB tarafından diğer distribütörlere yapılan tekliflerden daha düşük bir faiz oranı olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

YKB, 2002 yılı verilerine göre gerek kart ile yapılan işlem bakımından gerekse toplam kart hamili bakımından taksitli kredi kartları pazarında lider konumundadır. Bu durumu gösterir tablolar aşağıda sunulmaktadır. Raportörlerce YKB yetkilileri ile yapılan görüşmelerde elde edilen bilgilere göre, 2003 yılı için Worldcard'ın pazardaki konumunun değişmediği, kart hamili ve işlem hacmi bakımından pazar lideri olduğu, Türkiye'de en çok noktada POS cihazı bulunan kart olduğu bilgilerine ulaşılmıştır.

03-64/768-355

Tablo 1. 2002 Yılı Sonu İtibarıyla Taksitli İşlem Hacmi Üzerinden Hesaplanan Pazar Payları

Taksitli Kart	2002 Yılı 12 Aylık Dönem	
	Taksitli İşlem Hacmi (Milyar TL)	Pazar Payı (%)
Advantage Card	791.539	
Taksit Card + World Card	731.974	
Bonus Card	242.646	
Kart Finans (Galaxy Card)	77.478	
Maksimum Kart	71.752	
Axess	46.040	
İdeal Kart	30.453	
Vakıfbank	15.742	
Akıllı Kart	15.594	
Cankart	11.832	
Toplam	2.035.050	100,00

Tablo 2. 2002 yılı Taksitli Kart Hamili Sayısına Göre Pazar Payları

Taksitli Kart	2002 Yılı 12 Aylık Dönem	
	Kart Hamili Sayısı (Ek Kartlar Hariç)	Pazar Payı (%)
Taksit Card + World Card	3.089.587	
Bonus Card	1.597.681	
Advantage Card	1.334.673	
Maksimum Kart	1.313.167	
Axess	1.083.417	
Vakıfbank	976.805	
Kart Finans (Galaxy Card)	607.634	
İdeal Kart	337.922	
Cankart	49.795	
Akıllı Kart	30.445	
Toplam	10.421.126	100,00

Bu veriler doğrultusunda YKB'nin Worldcard ile taksitli alışveriş kartları pazarında güçlü bir pozisyona sahip olduğu söylenebilir. Ancak, ülkemizde taksitli alışveriş kartları pazarı, henüz 4 yıllık bir geçmişe sahip olan çok yeni bir pazardır ve pazara giriş yapan birçok yeni kart bulunması sebebiyle oldukça dinamik bir yapıya sahiptir. Teknolojideki yeniliklerin daha farklı talep yapıları ortaya çıkarması sebebiyle pazar hızlı bir değişim ve gelişim içindedir. Bu sebeplerle Worldcard'ın böyle bir pazardaki gücünün YKB'nin bu pazarda hakim durumda olduğunu iddia etmek için yeterli bir delil olmadığı kanaatine varılmıştır.

Ayrıca, dosya mevcudu bilgilerinde yer alan inceleme ve görüşmelerden, K.V.K.'nin kampanyasına cep telefonu üreticilerinin de belli bir oranda destek

03-64/768-355

verdikleri anlaşılmaktadır. Kampanyası yapılan cep telefonunun üreticisi olan şirket, kampanya döneminde K.V.K.'ya CIF üzerinden %7 katkı payı sağlamıştır. Dolayısıyla, K.V.K.'nın yapmış olduğu kampanyanın finansmanına yalnızca YKB'nin desteği değil, aynı zamanda üreticiler tarafından K.V.K.'ya sağlanan maliyet avantajları da katkı sağlamıştır.

1.2.3. KVK'nın Pazardaki Konumu

K.V.K., GSM cihazları distribütörlüğü alanında Türkiye'de ilk kurulan şirketlerden biridir. Gerek pazara ilk giren şirketlerden birisi olmasının vermiş olduğu çeşitli avantajlar sayesinde ve gerekse Çukurova Grubu'nun bilişim sektöründe çeşitli alanlara yapmış olduğu yatırımların (GSM operatörlüğü, internet servis sağlayıcılığı, bankacılık, medya vb.) da etkisiyle (convergency/yakınsama) K.V.K., GSM cihazları dağıtım pazarında kısa sürede lider konumuna yükselmiştir. K.V.K.'nın cirosu bakımından pazardaki sıralaması aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 3. 2002 Yılı İlk 10 İletişim Toptancı/Dağıtıcı Sıralaması

Sıra	Şirket Adı	Ciro
1	KVK Mobil Telefon	
2	Netcell	
3	Genpa Telekomünikasyon	
4	A-Tel Pazarlama	
5	Tekofaks Ofis ve Haberleşme	
6	Sakarya Telekomünikasyon Sistemleri	
7	KVK Teknoloji Ürünleri	
8	Tesan Telekomünikasyon	
9	Başarı Ticaret	
10	Mıstaçoğlu Elektronik	

Bu bilgilerin yanı sıra, Türkiye'de önde gelen cep telefonu distribütörlerinin pazar payları sıralamasında K.V.K., 2002 yılına ait verilerine göre 1. sırada yer alırken 2003 yılında pazardaki payı azalmıştır. 2003 yılının ilk altı ayı için tahmini pazar payları; Netcell (%...), Genpa (%...), K.V.K. (%...), Mep (%...) ve diğerleri (%...) şeklindedir.

Tablo 3'te yer alan bilgilerden ve yukarıda belirtilen tahmini pazar paylarından da görülebileceği üzere K.V.K., pazarda halen üst sıralardadır. Bununla birlikte pazara yeni girmiş olan Netcell ile arasında ciro bakımından çok büyük bir farklılık bulunmamaktadır. Ayrıca, K.V.K. tarafından Kuruma gönderilmiş olan yazıda, kampanya yapma nedenleri arasında pazardaki diğer distribütörlerle rekabet edebilmek ve satışları artırmak en başta sıralanmıştır. Bu tespitlerin yanı sıra, sektörde distribütörlük yapan önemli büyüklükte çeşitli teşebbüslerin yer aldığı da göz önünde bulundurulduğunda, incelenen dönem için, tanımlanan pazarda K.V.K.'nın tek başına hakimiyetinden bahsetmek mümkün görünmemektedir. Nitekim K.V.K.'nın Worldcard ile yapmış olduğu kampanyalara karşılık diğer cep telefonu distribütörleri ve satıcıları da çeşitli kampanyalar

03-64/768-355

yapmaktadırlar. TeknoSA'nın ve Genpa'nın Axxess Card ile olan kampanyaları buna örnek olarak gösterebilir. Benzer şekilde bazı bağımsız satıcıların da peşin fiyatına taksitli kampanyalarına rastlamak mümkündür. K.V.K.'nın peşin fiyatına taksitli satış kampanyasının yanı sıra cep telefonu alana çeşitli hediyeler verdiği promosyon kampanyaları da mevcuttur. Ancak peşin fiyatına taksitli satış kampanyalarının satışları daha çok artırdığı raportörlerce yapılan görüşmelerde elde edilen bilgiler arasındadır. Nitekim, Haziran ayında kampanya kapsamındaki cep telefonlarında K.V.K.'nın satışlarında kayda değer oranlarda artış görülmüştür.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora, toplanan delillere ve incelenen dosya kapsamına göre; Yapı ve Kredi Bankası ve K.V.K. arasında rekabeti kısıtlayıcı nitelikte bir anlaşma yapılarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ihlal edildiği yönünde delil ve kanaate ulaşamadığından Kanunun 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına yer olmadığına, şikayetin reddine OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.